

BUITEN

29^E JAARGANG N^O. 49

ZATERDAG 7 DECEMBER 1935

Foto A. S. B.-B.

DRIE JEUGDIGE NEDERLANDSCHE TOERISTEN OP MARIENHÖH BIJ HEIMBACH IN
DEN EIFEL. IN HET DAL DE ROER

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

DRIE JEUGDIGE NEDERLANDSCHE TOERISTEN OP MARIENHÖH BIJ HEIMBACH IN DEN EIFEL (ILL.)	BLZ. 577
DE BONTJAS. DOOR W. S. PORTER . . .	BLZ. 578—579. 582
DE KLEEDERDRACHTEN VAN BUNSCHOTEN EN SPANKENBURG (GEÏLL.). DOOR WILLY VAN DER TAK	BLZ. 580—582
DE IERSCHE SETTER (GEÏLL.). DOOR P. M. C. TOEPOEL	BLZ. 583—585
TWEE WONDERMOOIE UITHEEMSCHE ORCHIDEETJES (GEÏLL.). DOOR L. SPRUIT	BLZ. 584—585
CANTERBURY (GEÏLL.). (SLOT). DOOR DIRK L. BROEDER	BLZ. 585—587
BAARDMOS (GEÏLL.). DOOR M. HOEN	BLZ. 587—588

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

DE BONTJAS

DOOR W. S. PORTER

TOEN „Kid” Brady ingepalmd werd door Molly McKeeper's blauw-zwarte oogen, trok hij zich terug uit de „Kachelpijp-Bende”. Zulk een kracht kan er schuilen in het aanminnige stemmetje van een jong meisje.

De Kachelpijp-Bende ontleende haar naam aan dien van een gedeelte van een stadsdistrict. „Kachelpijp” genaamd, dat een smalle en natuurlijke voortzetting was van het district, bekend onder den naam „Hellekeuken”.

De leden van deze wel niet bij charter ingestelde, maar in wijden omtrek bekende broederschap schenen hun tijd zoek te brengen op de hoeken van straten, netjes opgesteld als lelies in een broeikas en bezig hun nagels met vijltje of pennemes te bewerken. En intusschen voerden zij onschuldige gesprekken met een woordenschat van ongeveer 200 woorden, die den voorbijganger even onschadelijk en onbelangrijk voorkwamen als die, welke hij in zijn club verder naar het oosten van de stad kon hooren.

De „Kachelpijpen” waren evenwel geen straathoek-ornamenten, wier taak bestond uit rustig daar te staan en zich te manicuren. Hun ernstige bezigheid bestond in het scheiden van de voorbijgangers van hun geld en kostbaarheden. Bij voorkeur werd dit bewerkstelligd met behulp van eigenaardige en handige trucs, zonder opzien en bloedvergieten; maar wanneer iemand, die door hun attentie vereerd werd, weigerde zich op elegante wijze armer te laten maken, kwamen zijn tegenwerpingen tenslotte te staan op de vloei-map van een of ander politiebureau dan wel in een hospitaalregister.

Doorlopend was de politie op haar qui vive voor de Bende. En evenals de zilveren tonen van de nachtegaal vernomen worden in de diepste schaduw van het geboomte, zoo klonk meermalen in de donkere, smalle straten van de Kachelpijp het politiefluitje.

Kid Brady beloofde Molly voortaan goed op te zullen passen. Kid was het ijdelste, sterkste, voorzichtige en succesrijkste lid van de bende geweest

en het speet de anderen dus, dat hij voor hen verloren was. Zij accepteerden evenwel zijn val tot een deugdzaam leven zonder protest. Want in de Keuken wordt het noch als onmannelijk, noch als onbetamelijk beschouwd, wanneer een jongen doet wat zijn meisje hem raadt. Sla haar desnoods om liefdeswille een blauw oog, maar alles en alles is het niet verkeerd iets te doen wat zij je vraagt te doen.

„Doe de kraan maar dicht”, zei de Kid op een avond tegen Molly, toen zij hem onder tranen smeekte zijn leven toch te beteren. „Ik schei uit met de bende. Luister. Moll, ik zal wel maken dat ik werk krijg, en over een jaar zijn we getrouwd. Ik zal 't voor je doen. We zullen een flat hebben en een naaimachine en een geranium in 't raam en zoo fatsoenlijk leven als maar mogelijk is”.

„O, Kid”, zuchtte Molly, met haar zakdoek het poeder van zijn schouder vegend. „Ik vind het heerlijker je dit te hooren zeggen dan dat heel New York van mij was. We kunnen op zoo weinig gelukkig zijn!”

Met iets als melancholie keek Kid naar de onberispelijke plooi in zijn broek en zijn glanzende schoenen.

„De hardste klap krijgt de kleerenafdeeling”, zei hij. „Ik heb er altijd nog al van gehouden om er behoorlijk bij te loopen, wanneer ik kon. En je weet, dat ik 't land heb aan goedkoope spullen. Moll. Dit pak maakte me vijf-en-tachtig dollar armer en als ik werk, zal ik niet zooveel duiten hebben om aan den kleinen man met de groote schaar te geven”.

„Geeft niet, Kid. Ik zal net zooveel van je houden in een blauwe jumper als in een roode auto”.

Vóór Kid zoo groot geworden was, dat zijn vader hem niet meer aan kon, was hij gedwongen geweest voor loodgieter te leeren. En nu keerde hij derhalve terug naar dit eerwaardige en nuttige beroep. Evenwel was hij maar knecht en het is de meester-loodgieter, voor wien de groote brokken afvallen.

Acht maanden waren even rustig en zeker verstreken, alsof zij in een tooneelstuk „voorbijgegaan” waren. De Kid werkte met zijn lood en soldeer, dat het een lust was en zonder eenig symptoon van instorting. De Kachelpijp-Bende zette haar piraterij voort op de avenuen, deukte hoofden van politieagenten in, hield late voorbijgangers aan, vond nieuwe methoden van vreedzaam plunderen uit, copieerde den snit der pakken en de dassen van Fifth Avenue en leefde volgens haar wetteloze verordeningen. De Kid echter bleef zijn Molly solide trouw, al was de glans ook van zijn nagels verdwenen en al duurde het een kwartier, eer hij zijn das zóó gestrikt had, dat je de kale plekken niet zag.

Op een avond, dat hij bij Molly kwam, bracht hij een geheimzinnig pak mee.

„Maak eens open, Moll”, zei hij op zijn rustige manier. „Dit is voor jou”.

Molly maakte met gretige vingers het papier open. Zij slaakte een kreet en de kamer binnengeseld kwam een watervalletje van kleine McKeevers, benevens ma McKeeper met natte handen van het vaatwasschen.

Weer slaakte Molly een gillette en iets grijzigs omgaf haar.

„Grijs lam”, zei de Kid trotsch, genietend van het schouwspel Molly's ronde wang tegen het zachte bont te zien. „Echt”.

Molly knoopte de jas dicht, wierp een schare klein grut om en vloog naar den spiegel.

Toen zij alleen waren, bemerkte Molly echter, dat er een klein ijsschotsje van gezond verstand op de hooge golven van haar geluk dreef.

„Je bent een lieverd, Kid”, zei zij dankbaar. „Ik heb nog nooit iets van bont gehad. Maar is grijs lam niet vreeselijk duur? Ik heb dat gehoord”.

„Ben ik ooit met uitverkoopprullen bij je aangekomen, Moll?” vroeg de Kid met kalme waardigheid. „Heb je me ooit bij een opruiming gezien of naar de étalage van een eenheidsprijzen-winkel zien kijken? Zeg dat die jas vierhonderd kost en je bent er niet ver van af. Ik moet mooie spullen hebben. En je ziet er fijn in uit, Moll”.

Molly was verrukt, tot haar glimlach geleidelijk aan wegstierf en zij Kid recht in de oogen keek, droef en strak. Hij wist, wat elke blik van haar betekende en lachte met een blosje op het gezicht.

„Hou op!” zei hij, teeder-barsch. „Ik zei je immers al, dat dat afgeloopen was. Ik heb 't met m'n eigen geld betaald”.

„Van je loon, Kid? Van vijf-en-zeventig dollar per maand?”

„Zeker. Ik heb gespaard”.

„Laten we eens kijken — vierhonderd dollar in acht maanden, Kid?”

„Kom, schei uit”, zei Kid, een beetje heftig. „Ik had nog wat geld over, toen ik aan 't werk ging. Denk je dat ik weer gerold heb? Ik zei je toch dat dat afgeloopen was? 't Is tot den laatsten cent betaald. Kom, ga mee 'n eindje wandelen”.

Molly onderdrukte haar twijfel. Mooi bont werkt kalmeerend. Trotsch als een koningin liep zij naast Kid door de straten. De heele buurt van volksstraten daar had nog nooit grijs lam gezien. Het gerucht verspreidde zich met fenomenale snelheid en deuren en ramen tooiden zich met hoofden, begeerig om het prachtige bont te zien, dat de Kid zijn meisje gegeven had. De heele straat was vol van „Oh's” en „Ah's” en het fabuleuze bedrag, voor de jas betaald, groeide nog, naarmate zij verder kwamen. En naast haar liep Kid, met een air als een vorst. Op een straathoek stonden een paar leden van de Kachelpijp-Bende. Zij namen hun hoeden af voor Kid's meisje en zetten hun rustig gesprek voort.

Drie huizenblokken achter het bewonderde paar wandelde rechercheur Ransom van het hoofdbureau. Ransom was de eenige detective van de heele politiemacht, die in zijn eentje veilig door de Kachelpijpwijk kon lopen. Velen mochten hem graag en nu en dan gaf de een of ander hem ook wel eens een aanwijzing omtrent een zaakje, waarmee hij bezig was.

„Wat is er daar aan de hand in die straat?” vroeg Ransom een bleeken jongeling in een felblauwe trui.

„Ze kwebbelen over 'n beesteveld dat Kid Brady z'n meisje gegeven heeft”, antwoordde de jongeman. „Sommigen zeggen, dat-ie er 900 dollar voor betaald heeft. 't Ziet er ook fijn genoeg voor uit”.

„Ik hoor, dat Brady al bijna een jaar zijn oude ambacht weer uitoefent”, zei de rechercheur. „Hij is niet meer bij de bende, wel?”

„Ja, hij werkt”, zei de blauwe trui, „maar zeg, ben je soms bezig met 'n bontzaakje? 'n Baantje als loodgietersknecht komt niet veel overeen met die vellen van Kid z'n meisje”.

Ransom haalde het wandelende paartje in bij een stille straat, niet ver van de rivier. Hij tikte Kid op zijn mouw.

„Even een woordje met je, Brady”, zei hij rustig. Zijn oog gleed over de jas van Molly. Kid, zijn ouden anti-politie-frons op het gezicht, was met een paar stappen naast den rechercheur.

„Heb je gisteren bij mrs. Hethcote in de Zevende Straat West een lekke pijp in de badkamer gerepareerd?” vroeg Ransom.

„Ja”, zei de Kid, „wat zou dat?”

„Mevrouw's jas van grijs lam is te zelfder tijd het huis uit gegaan als jij. De beschrijving klopt precies met die van deze jongedame hier”.

„Loop naar de hel!” riep Kid nijdig. „Je weet dat ik een eind gemaakt heb aan die dingen, Ransom. Ik heb 'm gisteren gekocht bij —” Plotseling hield Kid zijn woorden in.

„Ik weet, dat je den laatsten tijd fatsoenlijk geweest bent”, zei Ransom. „Ik zal je elke kans geven. Ik ga met je mee naar den winkel waar de jas gekocht is en zal daar navraag doen. De jongedame kan met ons meegaan en niemand zal iets merken. Dat lijkt me billijk, Brady”.

„Vooruit dan”, zei Kid norsch en liep door. Maar plotseling bleef hij staan en keek met een eigenaardigen glimlach naar Molly's ontstelde gezichtje.

„Och wat”, zei hij grimmig, „'t is de jas van mrs. Hethcote. Je zult 'm moeten afgeven, Moll — maar al had-ie 'n miljoen gekost, hij was niet te goed voor je geweest”.

Met van angst vertrokken gezicht hing Molly aan den arm van Kid.

„O, Kiddy, hoe is 't mogelijk”, zei zij. „Ik was zoo trotsch op je — en nu zullen ze je . . . en wat zal er nu van ons geluk worden?”

„Ga naar huis”, zei Kid heftig. „Kom, vooruit, Ransom, neem de jas en laten we weggaan. Wacht even — ik heb — nee, ik verdraai 't — vooruit, Moll, ga naar huis — ik ben klaar, Ransom”.

Van achter een houtopslagplaats verscheen agent Cohn op zijn ronde langs de rivier. De rechercheur wenkte hem om assistentie. Cohn kwam op het groepje toe. Ransom legde de zaak uit.

„Zeker”, zei Cohn, „ik heb van die gestolen jas gehoord. Zegt u, dat u hem hier hebt?”

Agent Cohn nam de punt van Molly's voormalige jas in de hand en bekeek deze kritisch van dichtbij.

„Ik heb”, zei hij „vroeger in een bontzaak in de Sixth Avenue gewerkt. Zoo, is dit grijs lam. Nou, hij heeft zoowat der —”.

Pats! kwam de palm van Kid's zware hand op den mond van den politiemann. Cohn deinsde achteruit, maar wist zich staande te houden. Molly gilte. De rechercheur wierp zich op Brady en deed hem met Cohn's hulp de paternosters aan.

„Die jas is dertig dollar waard”, hield de politiemann vol. „Wat is dat voor een verhaaltje over vierhonderd dollar?”

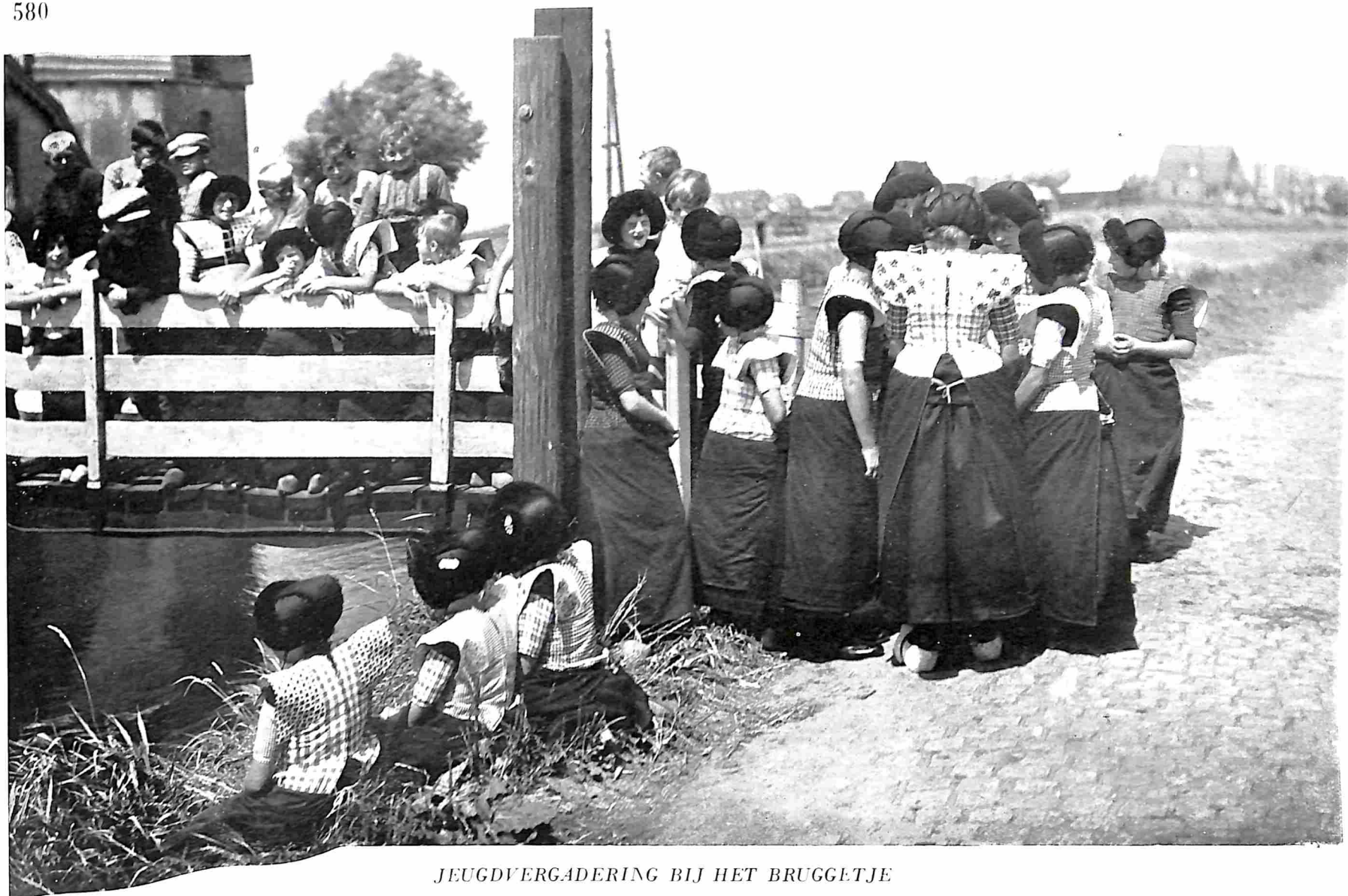
Kid ging op een stapel hout zitten en bloosde tot in zijn hals.

„Je hebt gelijk, kerel”, zei hij nijdig. „Ik heb er tweeëndertig dollar voor betaald. Ik zou liever zes maanden gekregen hebben, dan dat ik 't gezegd had. Ik, die nooit iets goedkoops aankeek! Moll — m'n loon kon geen echte torsen”.

Molly wierp zich om zijn hals.

„Wat kan mij alle grijs lam en alle geld op de wereld schelen!” riep zij uit. „O, lieve, domme koppi-gerd, die je bent!”

(Slot op bladz. 582)

JEUGDVERGADERING BIJ HET BRUGGETJE

Foto Doeze

De kleederdracht van Bunschoten en Spakenburg

DOOR WILLY VAN DER TAK

ZOOALS men weet, bestaat er op deze wereld een ding, dat het over het algemeen zeer weinig regeerbare vrouwendom regeert als met een fluweelen pantoffel — en dat is de mode, zooals Parijs die decreteert. ☼ Natuurlijk zijn er oorden, waarvan de bewoonsters een uitzondering op dien regel maken: ik spreek nog niet eens van de geheel andere normen, die in de binnenlanden van Borneo bijvoorbeeld op dit gebied heerschen, of van de merkwaardige voorbeelden van vrouwelijk neger-schoon, die in den loop der laatste jaren een paar maal naar Europa afzakten om daar de slavinnen der Parijsche mode de betrekkelijkheid van haar opvattingen te doen inzien: de lipnegerinnen en de dames, wier kogelrond kaalgeschoren hoofd rustte op een uitgerekten en met spiralen omwonden hals van eenige tientallen centimeters lengte. ☼ Ook dicht bij huis kan men op simpele wijze de waarheid van Einstein's relativiteitstheorie leeren inzien; en ook in Holland zijn er nog verscheidene oorden te vinden, waar het geen vrouw interesseert of de rokken van den winter nu langer of korter zullen worden, en waar de conversatie op dit gebied, indien zij al bestaat, in plaats van over „ruches” en „plissés” over „kraplaap'n” en „boormouw'n” gaat. ☼ Van deze oorden zijn de twee dorpjes Bunschoten en Spakenburg, die in de provincie Utrecht, vlak bij de Zuiderzee — welke weliswaar geen Zuiderzee meer is, maar er van daar uit nog bedriegelijk de allure van heeft — langs de oevers van het stilletjes voortkabbelende riviértje de Eem liggen, zeker wel een paar van de merkwaardigste. Jammer genoeg zijn ze praktisch alleen per auto te bereiken, langs een weg,

die zich van Eembrugge af dwars door het eene weiland na het andere slingert en die eerst Bunschoten en dan Spakenburg aandoet: die dan den Zuiderzeedijk opkruipt, langs het zilverig spiegelend oppervlak, waarop als op een presenteerblad een paar donkere visschersbooten liggen, en die zich dan, als hij den dijk weer afzakt, voortdurend met kleine, elegante boogjes wendt om de boerenhoeven met hoog opgestapelde hooibergen, welke vlak achter den dijk bescherming hebben gezocht. ☼ Ook op die boerderijen, een heel eind buiten Bunschoten en Spakenburg zelf, worden nog de eigenaardige kleederdrachten gedragen, waarvan de twee bovengenoemde onderdeelen, de „kraplappen” en de „boormouwen” de twee meest typische elementen vormen: maar in die dorpen zelf openbaart zich de invloed van de wonderlijke dracht natuurlijk het grondigst. Geen enkele vrouw, geen enkel meisje draagt er gangbaarder modes: in de „modemagazijnen” ziet men nergens de jurkjes, hoeden, jumpertjes en andere snuisterijen liggen, die overal elders de etalages van dergelijke zaken plegen te sieren — hier pronken achter de ramen de nieuwste snuffjes in gebloemde patronen voor „kraplappen” en de allerjaatste ruiten voor de nauwsluitende lijfjes en de „boormouwen”. En wat betreft de hoeden — op dat gebied is Parijs er nog minder in tel dan op dat van de overige kleeding . . . ☼ Hoe zou het anders kunnen in een oord, waar de kinderen tot hun dertiende jaar zomer en winter door de komieke, met een randje wol omzoomde hoedjes dragen, die de eenige soort „hoeden” zijn, die men in heel Spakenburg en Bunschoten aantreft — want na dien leeftijd dragen alle vrouwen

er kleine, nauwsluitende kanten mutsen, die ze zelf haken, zoodat dus geen hoedenwinkel van de leverantie daarvan zou kunnen bestaan! ☼ Spakenburg en Bunschoten zijn voor hen, die van dit soort dingen houden, werkelijk een openbaring. Bunschoten ligt lang uitgestrekt langs de Eem, waarover zich een eindeloze rij van blinkend wit geschilderde bruggetjes spant, die zich kristalhelder in het gladde water weerspiegelen. En langs den waterkant flaneert vrouwelijk Bunschoten; in den vacantiетijd kuieren talloze rijen van groote en kleinere meisjes gedrieën of gevierden de straat op en neer, het peuterig zusje van één of twee — ook al in costuum — tusschen

DE HAVEN VAN SPAKENBURG

hen in, en onophoudelijk breiend aan dat onafscheidelijk attribuut: de echte ouderwetsche zwarte wollen kous. ☼ En even verder, er bijna onopgemerkt in overgaand, ligt Spakenburg: rondom de uitmonding van de Eem, die het kleine, natuurlijke en ongelooflijk romantische haventje vormt, waarin midden op den dag nog slechts een paar opgelegde schepen hun bruine rompen en onttakelde masten liggen te spiegelen in het zwarte water. De rest vaart buiten rond, „op zee” zooals het in het dorpje nog steeds heet; van den dijk af kan men een deel van de vloot in de verte zien liggen. Tegen vijf, zes uur komen ze dan allemaal huistoe; een lange rij van bruine, bolle zeilen vaart over den zilveren horizon, en een voor een vallen ze het haventje binnen, dat zich vult, tot het tjokvol ligt met bolle rompen en een leger van roerlooze masten zich afteekent tegen de grijzende lucht. ☼ Om en bij het haventje bevindt zich het centrum van de Spaken-

burgsche bedrijvigheid. Aan de deuren staan de vrouwen in troepjes te praten in de houding, die in deze contreien blijkbaar de geijkte is; en die al door kinderen van zeer prille leeftijden wordt toegepast: met de handen breed en strijdlustig op de heupen. Van het bruggetje af komt — o wonderlijk schouwspel! — een vrouw in de zoo volkomen uit een andere eeuw lijkende kleederdracht op dat typisch moderne vervoermiddel van staal en rubber, de fiets, gereden. Het hoort absoluut niet bij elkaar, die vrouw in haar kleurige kleedij, met de wonderlijke schouderverbreedingen en de talloze rokken — en dat zakelijk en rechtlijnig bouwsel van glimmende stangen. Ze vaart als een fregat langs het haventje en verdwijnt, den dijk op, waar ze met haar rokken en haar schouderkappen driemaal zooveel wind zal vangen als een ander, en waar dan ook steeds vrouwen in merkwaardig onelegante houdingen langs komen fietsen: van het paadje er onderaan gezien lijken ze ongelooflijk manhaftig, zooals ze met forsche trappen aan komen

zetten; voorovergebogen tegen den hier altijd heerschenden wind in, de schouders breed onder de schouderkappen, de armen nog breder en vierkant gebogen op het stuur daar weer onder. De zware rokkenvracht bolt en waait in den wind en iederen keer weer is het of een ontzagwekkend strijdbare Amazone aan het eind van den dijk komt opduiken en, al naderend, een dreigenden stormloop volbrengt over zijn top. ☼ Inderdaad zijn deze Spakenburgsche vrouwen over het algemeen weinig vriendelijk en toeschietelijk van aard. Men kent de reputatie, die de twee dorpen vroeger hadden: dat geen vreemdeling zich er kon vertoonen, zon-

ZONDAG IN SPAKENBURG

der dat men hem bekogelde met alles wat maar bij de hand was. Geïsoleerd hadden ze met zijn tweeën honderden van jaren aan de Zuiderzee gelegen — visschersdorpen, waarin bijna nooit een vreemde zich vestigde, en waarin de bevolking zich hoe langer hoe meer opsloot in eigen kring, en pal stond tegen alles dat van buiten kwam en nieuwsgierige of onbescheiden blikken wierp op wat hen niet toebehoorde en hun niet aanging. ☼ De jaren vermochten geen bres te schieten in dat grenzenloos conservatisme, en daar dat er de oorzaak van werd, dat de oude kleederdracht zoo volkomen intact bewaard bleef, past ons daarvoor hoogstens dankbaarheid. Maar diezelfde jaren hebben de Spakenburgers en Bunschoters wel wat toegankelijker gemaakt, en vooral de kinderen zijn, niettegenstaande hun over het algemeen stugge gezichten, van een vriendelijke bereidwilligheid, die in de

meeste gevallen zelfs belangeloos is, al wordt een „snoepje” als belooning voor het poseeren voor een foto of het vertellen van wat bijzonderheden, met een gratielijke kniks en een kleine glinstering in het oog aanvaard. ☼ Op den dijk, broederlijk om en om gezeten op de treeplank van den auto, interviewden we er dan ook een paar en terwijl de naalden van de zwarte breikous naarstig klapperden, wijdden ze ons gereedelijk in de geheimen van de Spakenburgsche kleederdracht in. ☼ Zoo dra de kinderen eenigszins in de termen daarvoor vallen, al lang voor hun eersten verjaardag, worden ze in het plaatselijk costuum gestoken, weliswaar nog zonder de „kraplappen” — de breede schouderstukken —

maar verder compleet met zware, enkellange rokken, nauw keurslijfje en zwart hoedje en al. Hun haar wordt tot ponny geknipt, of een breede lok wordt over het voorhoofd dubbel geslagen tot een bollende golf, die onder het hoedje uitkomt, en die later, als ze groter zijn, aan het nauwe, gladde kapje zijn eigenaardig effect zal geven. Op hun vijfde jaar verschijnen ook de schouderstukken aan het costuum — en op hun dertiende ruilen ze de zwarte hoedjes voor de witte kappen, die ze hun heele verdere leven zullen dragen. ☼ Spakenburg kent werkelijk voor zijn vrouwen geen andere dracht dan deze: er is er geen enkele, die haar nog vaarwel heeft gezegd. En vroolijk is het Spakenburgsche costuum inderdaad genoeg, met zijn kleurige, gebloemde schouderstukken, met zijn gewoonlijk helder geruite boormouwen — een paar speciaal aangespelde en gesteven korte mouwtjes — met zijn kleuren in het nauwsluitende keurslijf en het witte gehaakte mutsje. Wat in de rouw is, „met zwart

overdoppeld”, zooals dat heet in het plaatselijk dialect, zoekt het in zwart en paars, en dat geeft dan een somberen toets tusschen al die vroolijke en wonderlijke costuums. ☼ Een stijl haventje. Rijen kinderen, in de grappigste costuums die men ooit gezien heeft, dwalen er hand in hand rond over den wallekant. Ginds, bij den vruchtenkoopman aan den overkant, deint een heele collectie witte mutsen in heftig gemarchandeer op en neer boven de wonderlijke pracht der costuums. ☼ Voor een winkel staat een verzameling vrouwen te oreeren: het is heerlijk om aan te zien in zijn kleurigheid — en in zijn venijnigheid van allemaal handen op de heupen en wijd uitstaande ellebogen. Ginds boent een nijvere huisvrouw haar al lang propere pui nog properder . . . ze klotst rond op haar blinkend geschuurde klompen: het koper van den em-

mer naast haar vonkt in de zon en haar poes zit in verdiepte bewondering te kijken naar het kostelijk tafereel, dat inderdaad Holland op zijn allereigenaardigst vertegenwoordigt . . . ☼ Het zijn twee dorpen, die nog te weinig gekend worden — Bunschoten en Spakenburg. En toch is het op een mooien, zonnigen dag zoo heerlijk te midden van die wonderlijke schoonheid, die heiaas haar langsten tijd toch wel gehad zal hebben. Want zelfs het meest verstokte conservatisme is op den duur niet bestand tegen de sneiheid, waarmee tegenwoordig datgene wat men het „voortschrijden der beschaving” pleegt te noemen, zijn weg gaat. Dat heeft ontegenzeggelijk zijn voordeelen — want niemand zal gelooven dat

SPAKENBURGSCH E VROUW

met het ongemakkelijke, nauwsluitende keurslijf en de zware rokkenvracht der Spakenburgsche schoonen de moderne hygiëne bijzonder gebaat zal zijn. Maar toch zal er met het verdwijnen van deze costuums heel wat verloren gaan, en het zal moeilijk vast te stellen zijn wat nu eigenlijk belangrijker is: dat of de hygiëne . . .

DE BONTJAS (Slot van bladz. 579)

„U kunt die armbandjes wel afdoen”, zei de agent tot den rechercheur. „Voor ik van ’t bureau wegging was er rapport van mrs. Hethcote gekomen, dat ze haar jas gevonden had — hij hing in de garderobe. Jongeman, ik zal je die klap in m’n gezicht niet kwalijk nemen — voor dezen keer”. ☼ Ransom gaf Molly de haar jas terug. Haar oogen lachten Kid toe. Vol gratie hulde zij zich weer in haar jas. ☼ „Een stelletje jonge dwazen”, zei agent Cohn tegen Ransom. „Gaat u mee?”

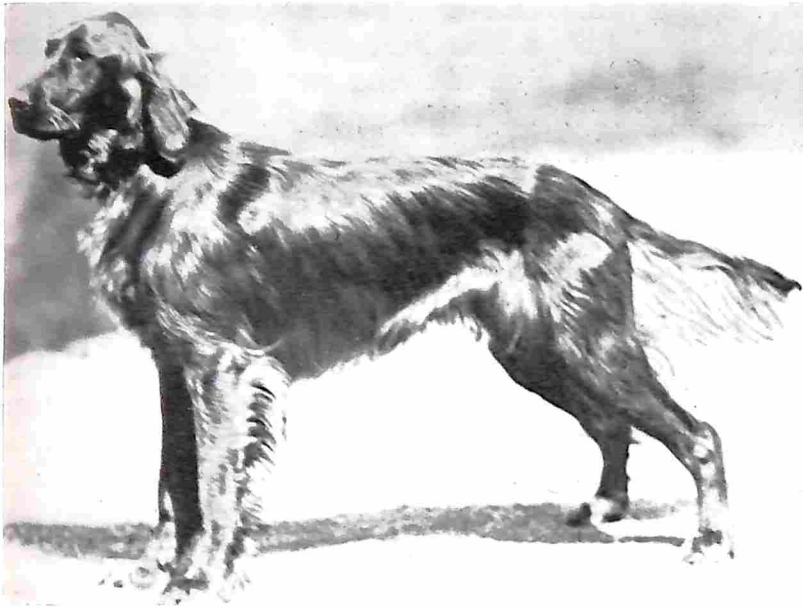

Foto Verwey

EEN PRACHTTYPE IERSCHE SETTER. DE REU BORROWDALE
SPORTSMAN

DEIERSCHESSETTER

DOOR P. M. C. TOEPOEL

VAN vrijwel geen enkel hondenras kan een ernstig mensch de herkomst vaststellen. Dus ook niet van den setter. Waarschijnlijk is hij ontstaan uit een ras of variëteit, dat men den setting dog en evenvaak den setting spaniel noemde. Dit laatste tegenover den springing spaniel, die de vogels door zijn beweging in het net dreef. ☼ De daarmee bedoelde spaniel zal waarschijnlijk belangrijk minder in zijn bijzonderheden doorgefokt zijn geweest dan thans bijvoorbeeld de cocker en was mogelijk de door gansch Europa verspreide en op doeken van schilders uit alle landen afgebeelde „spion”, die naar het schijnt uit Spanje afkomstig was en op wien thans nog o.a. de hier van de veldwedstrijden zoo bekende épagneul breton lijkt. ☼ Men sprak van „setting”, omdat deze honden, wanneer zij wild roken, zich drukten, zich al lager en lager maakten en zonder geluid te geven naderkropen tot zij dicht bij het wild bleven liggen. Dit was in den tijd van pijl en boog en van de eerste vuurwapens een voordeel, omdat men vogels niet in de vlucht, doch zittend schoot. Ook voor eene andere wijze van vangen, namelijk die met het net, kwam dit optreden van den hond zeer van pas. Men trok dan het net over de vogels zoowel als over den hond dicht. ☼ Men vraagt zich wel eens af of dit drukken aangeleerd of aangeboren is. Het aannemelijkst komt mij voor aanleg, welke door selectie in latere geslachten versterkt is. Wanneer men voor het eerst honden had, die inplaats van het wild op te jagen er voor bleven staan, is niet bekend. Volgens Rawdon Lee („Modern Dogs”) gewaagt een Engelsch handschrift uit de XIVe eeuw er reeds van. ☼ Croxton Smith vermeldt in „About our Dogs” „Ptery Plegia or the art of shooting flying”, uit welk in 1727 uitgekomen gedicht blijkt, dat men toen reeds vogels in de vlucht schoot, wat echter zéér lang eene uitzondering, want een buitengewoon kunststuk bleef. Naarmate het echter algemeener werd, begon men den pointer te gebruiken en verkreeg men, volgens enkelen door kruising met den pointer, wat anderen bestrijden, een setter, die meer voor het wild staat dan vroeger. ☼ De Ieren bleven aan hun setter de voorkeur geven omdat hij, zooals „Veteran Sportsman” in 1803 schreef, beter dan de

pointer aan de behoeften op het Groene Eiland voldoet. De Ier toch jaagt breder, hij is sneller, hij kan door zijne beharing beter tegen het onstuimige klimaat met zijne vochtige verrassingen, zijne stevig aaneengesloten en door haar beschermde voetzolen zijn meer bestand tegen den steenigen bodem en hij is onvermoeibaar. Ten bewijze hiervan haalt L. See-
gers in „Hondenrassen”, Rawdon Lee aan, die ver-
telt, dat Wrestler bij de Iersche veldwedstrijden van
1891 elken morgen de 6 kilometer er heen bij de
wagens meeliiep, onderweg elke sloot en elk hek nam
en ondanks dit alles in den aanvang van den dag nog
te onstuimig was. ☞ Over de kleur van de Ieren is
heel wat te doen geweest. Het rijk goud-rood-kas-
tanje, thans de gewenschte kleur, is eerst in den ten-
toonstellingstijd ontstaan. Voordien was de Ier rood.
Voorzoover hij althans rood was, want er bestond ook
de rood-witte, ja, de wit-roode. Waarschijnlijk is in
sommige deelen de kleur alléén rood geweest of
althans geworden en in andere rood en wit. Deze
rood-witte waren kleiner en naar men zei gemakke-
lijker af te richten dan de roode Ier, die schrand-
er genoeg is, doch die een eigen wil heeft, zoodat men
hem meer moet begrijpen om met hem om te gaan.
Ook zegt men, dat hij minder goed onthoudt dan de
pointer en na het gesloten seizoen even tijd noodig
heeft om „er weer in te komen”. ☞ Intusschen bewijst
mevrouw Nagle met hare Sulhamsted-Ieren, dat dit
ras tot in de zwaarste wedstrijden kan uitblinken.
Haar Sulhamsted Baffe d'Or werd zelfs veldwedstrijd-
kampioen van Engeland. ☞ De roode kleur heeft
volgens sommigen het bezwaar, dat zij samenvalt met
die van de hei, zoodat men den onberispelijk staanden
hond, wanneer men hem uit het oog heeft verloren,
niet terugvindt. Wie met honden buiten loopt, kan
zich dit begrijpen. De rood-witte variëteit stak na-
tuurlijk wèl af. ☞ Volgens den heer G. King zouden
van 1863—1873 de meeste Ieren op de tentoonstel-
lingen rood-wit zijn geweest. ☞ Allengs is rood de
eisch geworden. Nochtans zijn eenig wit op de borst,
de keel, de teenen, een klein plekje (ster) op het voor-
hoofd of een

(Palmerston) streepje op den neus geen redenen tot disqualificatie, ja, het sterretje wordt door velen graag gezien. Jagers hebben vaak voorkeur voor eenig wit en mevrouw Ingle Bepler acht jongen met wit de voordeeligste. Hierbij zij opgemerkt dat wit gewoonlijk grooten-

*IERSCHE SETTER (TEEF) HARTSBOURNE
LUCY, DE WINNER VAN 1935, UIT KENNEL
OF SUTHERLAND, SOESTERBERG*

deels wegtrekt. ☼ Waar streng tegen gewaakt wordt is zwart. Men denkt aan kruising met Gordonsetters of met retrievers. In ons land komen nog wel eens geheel zwarte Ieren voor, Deze kleur staat mooi, maar de honden worden zonder prijs uit den ring gezonden. ☼ Ieren werpen veelal groote nesten en reeds een veertig jaar geleden, toen men nog niet door selectie en voeding in vele rassen zoo talrijke worpen wist te verkrijgen als thans, brachten Iersche mammies een dozijn en meer roode zuigelingen ter wereld! ☼ De vlot bewegende, fiere Ier met zijn levendig, wel eens onstuimig karakter en zijne opvallend gekleurde, rijke, zijde-achtige beharing heeft van alle setter-variëteiten het meeste succes gehad bij de niet-jagers. ☼ Hij, als waterliefhebber, voelt zich thuis in ons land. In de laatste jaren der vorige eeuw veroverde hij het dan ook en mede door de mededinging der Engelsche fokkers plachten onze tentoonstellingen langen tijd de beste setterklassen van het vasteland bijeen te brengen. De invoering der quarantaine in 1905 echter sloot de Britsche honden uit, daar terugkeer in hun vaderland te duur werd om het halfjaar observatie, dat zij moesten ondergaan. ☼ Thans beleven wij een tweede bloeitijdperk van den rooden setter en ofschoon het reeds langer dan tien jaar duurt en hij hier vrijwel uitsluitend als huishond en bijna nooit voor de jacht wordt gebruikt, duidt alles op voortzetting van zijn succes. ☼ Populariteit heeft voor een hondenras o.a. dit bezwaar, dat het in handen geraakt van menschen bij wie het in het geheel niet past. Want elk hondenras is voor een bepaalden arbeid gevormd, de aard nòg meer dan het lichaam en wie een hond wenscht of al wenscht hij hem niet er toch maar een neemt in een opwelling of hoe dan ook, is in zijn eigen belang en nog veel meer in dat van den hond verplicht na te gaan welk ras hem past. Want de karakters der menschen zijn minstens even verschillend als die der honden. ☼ Iemand, die maar zeer matig voor honden voelen kan, dus geen liefde, of iemand, die geen slag heeft om met honden om te gaan, of iemand, die slecht ter been of bejaard is, of iemand, die van een hond houdt, welken de meeste menschen „dood” noemen, zij allen moeten geen Ierschen setter nemen. ☼ De Ier moet een hart vinden, dat voor hem open staat of dat hij althans kan veroveren, eene vrouw of baas, die bij alle liefde toch weet wat zij of hij wil en dit zacht, maar onverzettelijk doorzet, daarbij een vroolijk hart, dat zijn jolijt en

levensdurf deelt en ten slotte iemand, die lange levenswandelingen met hem kan maken of hem per fiets afstapt. ☼ Hoe dikwijls geraakt de Ier thans in andere handen! Vrijdag j.l. zie ik op een hoek van twee straten in Den Haag een mooien jongen Ier bij een heer, die met een paar anderen spreekt. Het regent, maar de Ier blijft zoet staan. Ik merk zoo'n gemeen folterwerktuig, zoo'n halsband met pennen op. Niet de oude blokjes met pennen of den leeren band met prikkels loodrecht op het vel, maar de zogenaamd humane. Nu, misplaatst is het woord humaan niet voor wie bedenkt wat het dier door den mensch lijdt (vivisectie, trekhond, kettinghond, aangeschoten, niet gedood wild op de jacht, onverdoofd

slachten, veevervoer, circusdressuur, oorlogsellende, enz. enz.). Deze „humane” metalen band heeft punten, welke evenwijdig aan het vel loopen. Zij kunnen, zoo verzekert de baas, wanneer men hem aanhoudt, niet prikken. Maar waarom gebruikt hij dan geen normalen band? Het feit is, dat de band wèl prikt. Er liggen namelijk punten tegen de richting van het voorwaarts trekken in, terwijl bovendien elk draaien tegen de prikkels in die Judas-dingen in zijn vel drukt. ☼ De arme setter, slachtoffer van een corpulent man, staat onverklaarbaar stil voor wie niet begrijpt, dat hij na een tijd van verzet tegen de pijn geleerd heeft, door pijn geleerd heeft, dat hij moet bewegen zooals zijn beul beweegt, stil moet staan als zijn beul stil staat, enzovoort. Hij heeft door pijn moeten leeren, omdat zijn baas te ongevoelig of te dom

Foto van Tubergen

BLETIA HYACINTHINA

was om in lieven omgang hem goed meeloopen aan te wennen. Welnu dan, hij heeft het geleerd en het jonge leven staat ongelukkig stil op dien hoek. Maar dan valt een fiets met groote mand, die een fietsjongen tegen een boom naast den setter neerzet om. De hond springt weg, om het gevaarte niet op zich te krijgen. Maar dadelijk staat hij als gegoten: de pennen. ☼ Even later stap ik een winkel van hondenartikelen binnen. De eigenaar praat met een meneer, die ook alweer een Ierschen setter bij zich heeft. Een nog jonger dier. Waarempel óók al met een prikkelsband. Ik wijs hem rustig op het verkeerde. Maar hij weet het veel beter. Ik vertel hem, dat de tentoonstellingsreglementen verbieden zoo'n band te gebruiken. Dan komt de onzin, dien ik meer gehoord heb, dat „Dierenbescherming” die banden goedkeurt! Ik ben toen den winkel uitgelopen en heb thuis het secretariaat der Ned. Ver. tot Bescherming van Dieren opgebeld en nog eens gevraagd of mis-

schien eenig duister groepje, dat zich dierenbeschermers noemt, ooit dit marteltuig heeft goedgekeurd. Maar niemand onzer weet hoe die dwaasheid is ontstaan. ☼ Zie, zulke lieden als die twee heeren moeten geen hond en zéér zeker geen Ier hebben. Wellicht zouden zij met een zéér kalm ras beter opschieten, maar het best is voor hen en voor hunsgelijken een hondje van hout of steen. Dit kost geen belasting, geen voedsel en geen dierenarts en vooral: het vraagt geen plaats in het hart! ☼ Het uiterlijk van den Ier is bekend. Een stevig gebouwde, snelle jachthond met halflang zijdeachtig haar, bij het hoofd en de voorkanten is het haar kort, daarentegen lang op de ooren, aan de achterzijden der beenen en op buik en borst. De middelmatig lange staart, horizontaal of lager gedragen en dun toeloopend, heeft eveneens rijke franje. De voeten zijn zwaar bevederd. ☼ De schouderhoogte loopt van 55 tot 65, voor reuen het liefst 63 tot 65 cm en het gewicht van 22 tot 27 kg. ☼ Het hoofd moet, om Iersch te blijven, niet te lang en ietwat breed wezen. De oogen zijn klein, ovaal en hazelnootkleurig. Zij behoren durf, schrandereid en eerlijkheid uit te drukken en zijn zéér ondernemend. ☼ De neus mag behalve zwart ook mahonie- of walnootkleurig zijn. ☼ De borst moet diep wezen, vóór vrij smal en naar achteren breed uitloopen. De ribben zijn rond, echter zonder den tonvorm te bereiken. ☼ De voorbeenen zijn recht, de achterbeenen gebogen en alle vier zijn zij zeer gespierd.

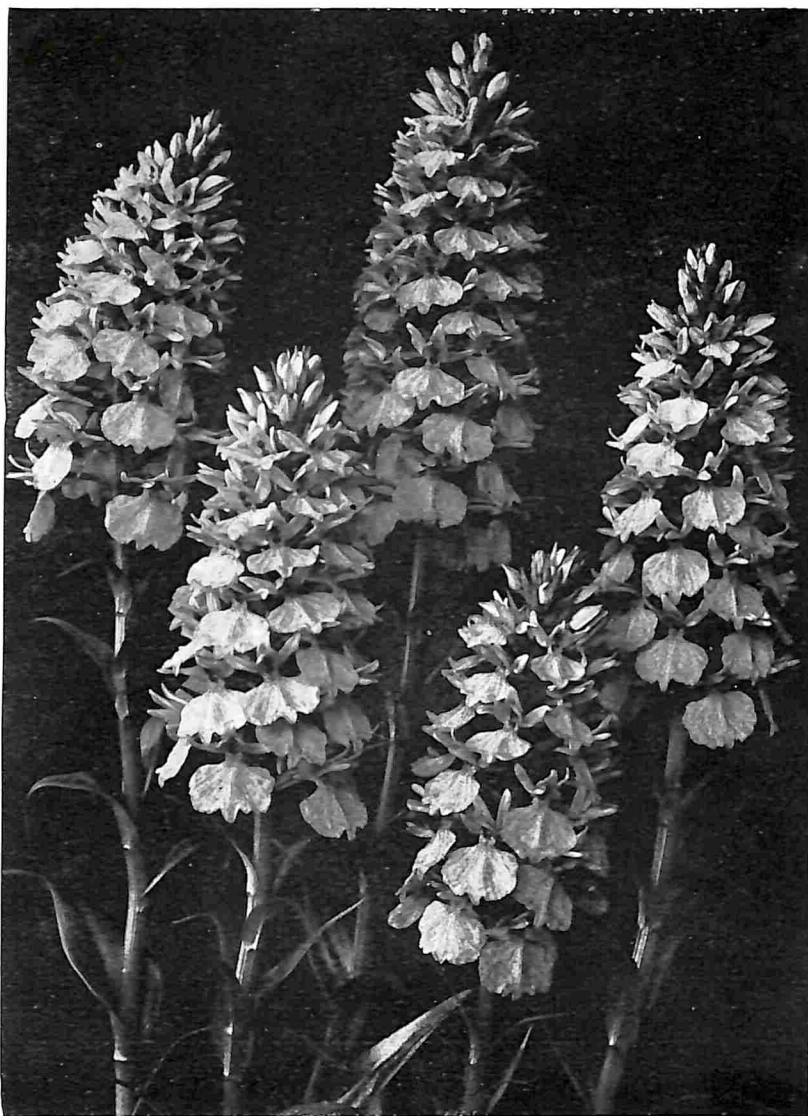

Foto van Tubergen

ORCHIS FOLIOSA

Twee wondermooie uitheemsche Orchideetjes

DOOR L. SPRUIT

DE foto's toonen *Bletia hyacinthina* en *Orchis foliosa*, twee Orchideeën, die resp. uit Japan en China, en uit Madeira afkomstig zijn. Bien étonnés de se trouver ensemble, want behalve dat ze beide Orchideeën zijn, hebben ze niets gemeen en het is dan ook alleen hun familieverwantschap, die het mogelijk maakt ze in één artikel te vereenigen. ☼ *Bletia hyacinthina* hoort in China en Japan thuis, in tegenstelling met de meeste *Bletia*-species, die grootendeels uit Mexico komen, maar ook uit Jamaica en West-Indië, dus bepaald tropische gewassen zijn. *Bletia hyacinthina* is bijna winterhard en een ideale plant voor den kouden bak. Het is een aard-

Orchideetje, dat een glasachtigen knol vormt. Na een jaar is deze knol door een andere vervangen. Het plantje zelf wordt tot 40 cm hoog, met breed, glanzend blad. De bloemstengels zijn dun en zwartbruin en daaraan staan de fijne lila bloemen, die in kleur sprekend op *Cattleya* gelijken. De lip is donkerpaars met witte kammetjes en de geur der bloemen is zwak, maar fijn. Mits bij koel weer afgesneden, hebben de bloemen waarde als vaasvulling. Niet, zooals hun groote verwanten, bij twee of drie met een takje asparagus tezamen, maar met z'n tienden aan een stengel — de bloemen zijn n.l. niet grooter dan 3 cm. Heel mooi is ook de sneeuw witte *Bletia hyacinthina alba*. De beste grond is een mengsel van bladgrond,

turfmolm, oude verteerde mest en scherp zand; de ideale standplaats een beschaduwde, koude bak op een vochtig plekje. De bakwand mag wel opgehoogd worden met 't oog op de tamelijk lange stengels. ☼ *Orchis foliosa* herinnert sterk aan onze inlandsche soorten, vooral aan de Mannetjes-Orchis, *O. mascula*. De bloemtrossen zijn hier echter wel 12 cm lang en 6 cm dik, de kleur is wat lichter paars. Het blad is niet gevlekt, maar effen groen. De knol is een vergroote uitgave van die van het Handekenskruid, *O. latifolia*. Het is, net als bij de bovengenoemde *Bletia*, een wisselknol. Na een jaar is er een nieuwe voor in de plaats gekomen. Hoewel we *O. foliosa* in den kouden bak kunnen houden, kan de plant ook in den vollen grond goed gedijen, mits de tuin beschut ligt. Zware, voedzame grond is noodig en vocht ook. We werken

den bodem dus diep om en mengen er oude, fijn gewreven koemest door en oude bladaarde. Houden we de plant in den bak (wat natuurlijk in heel strenge winters zijn voordeelen heeft!) dan zullen we, om schaduw en koelte van de Madeiraansche bosschen te imiteeren, moeten schermen met bamboematten of latwerk. Wind kan de plant slecht verdragen, droge wind vooral niet. Bij het planten moeten we zorgen, dat de vingervormige uitwassen van het knolletje goed worden uitgespreid en het „handje” zelf verticaal wordt geplant. Erboven moet een laag van 5 à 6 cm goede grond komen. ☼ Beide Orchideeën verdienen een plaatsje in het hart — en den bak — van iederen liefhebber. *Bletia hyacinthina* met de sierlijke lila bloemen, *Orchis foliosa* met de dichte, recht oprijzende paarse trossen, beide zijn het aanwinsten voor onze collectie.

DE ZOOGENAAMDE NORMANDISCHE TRAP TE CANTERBURY

CANTERBURY

DOOR DIRK L. BROEDER

(Slut)

HEBBEN we in ons vorig artikel in min of meer algemeene trekken een beschrijving gegeven van het Canterbury van vele eeuwen geleden, hoe de stad groot werd en welke roemrijke gebeurtenissen zij binnen haar wallen zag plaatsvinden, ook hoe zij in latere jaren steeds een aantrekkingskracht zonder weerga heeft uitgeoefend, thans rest ons nog enkele oogenblikken te verbergen bij de letterkundige herinneringen, die deze stad herbergt. ☒ Door macht en kunstlievendheid hebben vele kerkvaders hun namen vereeuwigd in de annalen van Canterbury, en praal met gouden letters gegrift in haar geschiedenis. Canterbury vereenigd, ☒ Zoo trok meer dan vijf honderd dichtkunst, bescheiden achter zijn pelgrims aan de stad bingraf van Thomas Becket, want

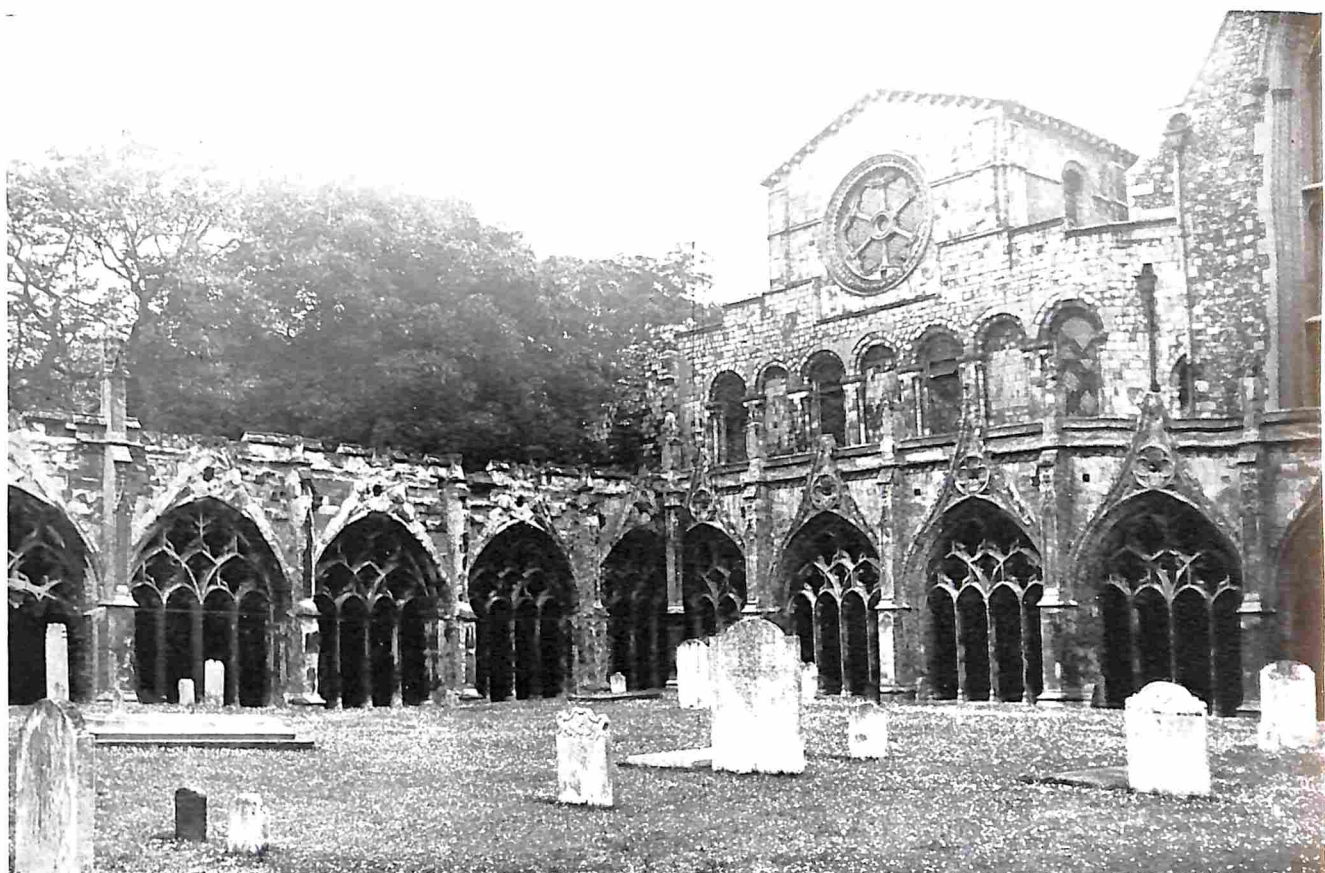
..... From every shires ende
Of Engeland, to Caunturbury they wende.
The hooly blisful Martir for to seke ...¹⁾

☒ Door het oog onzer verbeelding zien we het gezelschap onderweg naar de stad van den martelaar, ieder om de beurt een verhaal vertellend. Vóór de adel, vervolgens de geestelijkheid en tenslotte de vertegenwoordigers der ambachten en wetenschap. Ridder en landjonker openen den stoet en vertellen fiere verhalen van groote heeren, schoone jonkvrouwen en ridderdaden, dan komen de geestelijken, die zich min of meer in een belachelijk licht stellen, behalve de arme dorpspastoor, die eerst

¹⁾ Uit den middel-Engelschen proloog van de beroemde „Canterbury Tales”, een verzameling verhalen van ongeveer 18.000 regels wat proza, die door de pelgrims verteld werden op weg van de Tabard Inn van den waard Henry den langen tocht wat minder een tonig te maken. De vertaling dezer regels luidt: „van het uiteinde van ieder graafschap van Engeland heiligen, gelukzaligen martelaar te bezoeken”. De „Canterbury Tales” zijn onvoltooid gebleven.

zelf het goede doet en dan pas het goede predikt en aldus zijn parochianen in alles voorgaand. Hoe bombastisch beschaafd klinkt het Fransch der priores en hoe treffend beeldt Chaucer van vele kloosterbroeders en monniken het wereldsch streven uit. De diverse beroepen komen naar voren met hun verhalen, en de onsterfelijke, kwebbelende weduwe van Bath laat ons graag weten, dat zij reeds vijfmaal gehuwd geweest is en een zesde levensgezel haar niet onwelkom zou zijn. Ook komt de waard van de Tabard Inn, die, nu hij voor een poosje van zijn vrouw verwijderd is, allemans praats heeft: trouwens, alle vrouwen uit Chaucers „Tales” wekken zijn spotlust op. De dichter zelf en tenslotte de baljuw sluiten de geleerden der pelgrims,

☒ Bijna twee eeuwen glijden roerloos, als 't ware, over dit tooneel en dan zien wij den schoenmakerszoon uit het winkeltje van zijn vader door Mency Lane loopen naar King's School, de oudste in Engeland, naar thans algemeen aangeschoon wordt. Het is Christopher (Kit) Marlowe, die wij zien loopen, de talentvolle dichter, die hier studeerde alvorens naar Cambridge te gaan. Marlowe is de vader van het modern-Engelsche drama en degene, die voor het eerst het rijmlooze vers in zijn modernen vorm in de Engelsche dichtkunst invoerde. Zonder twijfel mag men Marlowe als eerste na Shakespeare stellen, hoewel zijn kort leven — hij werd met zijn eigen wapen gedood gedurende een twist om een meisje in een herberg te Deptford, waarheen hij gedurende de pest van 1593 gevlucht was, op zijn negen en twintigste jaar — hem de kans om zijn talent geheel te ontplooien onmogelijk maakte. ☒ Nog een leerling van King's School dwaalt tusschen die vooroverbuigende huisjes, schrijdt geruischloos onder die eeuwenoude boomen en langs dat malsche gras rondom de kathedraal. Het is William Harvey, de ontdekker van den bloedsomloop in 1616 en buitengewoon lijfarts van Jacobus I. ☒ Hier in St. Mildred's Church huwde Izaak Walton, een van Englands meest gelezen schrijvers: hier predikte Daniel Defoe, ons bekend door zijn Robinson Crusoe, in een kapelletje van het oude klooster der Zwarte Monniken. Ook John Wesley, de bekende Engelsche hervormer der 18e eeuw, die niet minder dan vijftig jaar lang Groot Brittannië en het

HET KLOOSTER-KERKHOF BIJ DE KATHEDRAAL TE CANTERBURY

Vasteland te paard bereisde en, naar beweerd wordt, meer dan 350.000 kilometer daarbij zou hebben afgelegd, onderwees hier te Canterbury zijn volgelingen. Thomas Grey, de someroude stadje aan de Stour, terwijl de zoon van Canterbury's diksten wethouder, de begaafde Richard Harris Barham (Tom Ingoldsby), hier geboren werd in Burgate. Zijn „Ingoldsby Legends”, de legenden die zich om de stad heen hebben geweven, hebben hem beroemd gemaakt. ☼ Doch is wel Charles Dickens (1812—1870). Door schier alle steegjes van Canterbury zien wij de figuren uit zijn meesterwerk, „David Copperfield”, tusschen de woelende menigte heen en weer loopen. Dickens mag dan ook wel als de voornaamste pelgrim van dit bedevaartsoord beschouwd worden, omdat de oude stad door hem, als 't ware, tot nieuw leven is geroepen. ☼ Uit zijn eigen beschrijving zien we de oude huizen en poorten,

de statige grijze kathedraal, om welker torens de kerkkraaien fladderen en sierlijk op den wind zeilen. Wij hooren met den schrijver de zware klokken luiden en worden met hem bevangen door een droevig gevoel van vergane grootheid, grootheid uit vroegere dagen, toen daar het middeleeuwsche gedoe van koning, ridder en pelgrim heerschte, en wij gevoelen als 't ware, dat ook deze echo's verloren zijn gegaan „als kringen in het water”. Doch hij voelt zich verheugd als hij weer „de oude uithangborden, de oude namen boven de winkeltjes, de oude mensen, die er bedienden” uit zijn schooljongenstijd, althans uit dien van Copperfield, aantreft. ☼ Dan glijdt de jeugd als een vertraagde film aan onze oogen voorbij. Dickens zond David Copperfield naar King's School, zooals wij beweerd hebben waarschijnlijk Englands oudste onderwijsinstelling, want stichtte Sigbertus hier niet in 631 „scholam in qua pueri litteris erudiantur”? In deze buurt leed David door zijn overgevoelighed van gemoed, vocht David met den slagersjongen en beleefde hij zoovele avonturen, den lezers van Dickens bekend. Later, wanneer David terugkeert, ziet hij alles weer gebeuren. ☼ Zijn vrouw, Agnes, woonde hier in St. Dunstan's Street 71, het huis met de aardige ruitjes, de sierlijke dakraampjes, de gezellige erkertjes, niet ver van de Westgate af. In dat huis woonde Agnes, de dochter van „Mr. Wickfield, the solicitor”. Daar leerde David haar kennen en liefhebben. Welk een angst had de jongen niet, toen hij in zijn armoede en elende het huis moest voortbijtrekken, doch welk een verheerlijking als hij in latere jaren als letterkundige met naam weer terugkeert. ☼ Dr. Strong, „Head-master of King's School”, zou volgens velen werkelijk hebben bestaan, en wel als Dr. John Birt, die van 1816 tot 1832 hoofd der school was en een bekend figuur te Canterbury, trouwens, heel „David Copperfield” is niets anders dan een autobiographie. In St. Alphege's Church huwde Strong zijn mooi vrouwtje, Annie Markleham, terwijl ook de Guildhall, het stadhuis, in „David Copperfield” voorkomt. ☼ Het Fountain Hotel in St. Margaret's Street, waaraan een laag pleisterkalk alle uitwendige oudheid heeft ontnomen, was het verblijf van dat eigenaardig, rondbuikig persoontje, Mr. Dick, die om den anderen Woensdag David bezocht. Daar kwam Dickens zelf ook wel eens, getuigen althans zijn brieven, daar, in dat oude hotel, waarschijnlijk in oorsprong wel de oudste herberg van

Engeland, want reeds in 1299 roemt een buitenlandsche gezant, die hier logeerde gedurende de huwelijksfeesten van Eduard I en Margaretha van Frankrijk, de gastvrijheid van dit huis, want „de herbergen van Engeland zijn de beste in Europa, die van Canterbury de beste van Engeland en The Fountain, waar ik even uitstekend gehuisvest ben als in 's konings paleis, de beste van Canterbury”. ☼ Vaak door den beroemden schrijver zelf bezocht, mogen wij het aardig, eveneens nog bestaande, Sun Hotel niet vergeten, het herbergje van Wilkins Micawber, waar deze een kamertje had, „sterk riekend naar tabaksrook”, en boven de keuken gelegen, want de culinaire dampen stegen op door de reten van den vloer, terwijl het ook dicht bij het buffet lag, gezien „de lucht van spiritualiën en het gerinkel der glazen”. ☼ In alle hoekjes van Canterbury zit romantiek.

DE DOOR DICKENS BEROEMD GEWORDEN „OLD CURIOSITY SHOP” TE CANTERBURY

Baardmos

DOOR M. HOEN

WIE bij een indeeling der hoogere en lagere planten zoekt naar de korstmossen, zal tot zijn verwondering merken, dat deze „niet bestaan”. Ook als hij snuffelt bij de indeelingen der echte mossen, de blad- en levermossen, zal hij te vergeefs den naam korstmos trachten te ontdekken en de vreemde, raadselachtige schubbetjes, die hij ergens op een boomstam of op een muur heeft ontdekt, en waarvan iemand heeft verteld, dat dit korstmossen zijn, worden nog mysterieuzer dan zij al schijnen. Zijn het dan geen planten? Op dieren lijken ze echter al evenmin, maar dat het levende wezens zijn, verraden de roode knopjes, die soms in het beker-tjesmos verschijnen. Inderdaad bestaat een

korstmos als soort niet, want deze vreemde plant is niets anders dan een nauwe samenleving van twee lagere planten, een wier en een zwam, die samen zoo kunstig zijn verstrengeld, dat het lijkt alsof wij hier met een zelfstandig levende plantensoort, min of meer met een mossenuiterlijk, te doen hebben. ☼ Natuurlijk komen er in de natuur onderscheidene soorten van samenleving voor, maar meestal is dit op het eerste gezicht al te zien en zijn zelfs de twee vrienden, die ook wel eens de rol van gast en gastheer spelen, of elkaar zelfs wel eens vijandig gezind zijn, zonder veel moeite te herkennen. Iedereen kent waarschijnlijk het aardige voorbeeld van de heremietkreeft, die in een leeg slakkenhuis leeft en op zijn woning een zeeanemoon meetorst. Hier is het voordeel der samenleving voor beide ongeveer even groot en men noemt dit soort samenleving mutualisme. Voorbeelden van vijandige samenleving zijn natuurlijk algemeen bekend genoeg. Malaria-muggen zijn gevaarlijk!

Maar bij het korstmos is van dit alles geen sprake. Zooals dikwijls in een levensgemeenschap het geval is, kunnen ook hier nòch het wiertje, nòch de zwam een zelfstandig bestaan voeren. De zwam zou bij gebrek aan organisch voedsel op den muur, de rots, den boomstam of den drogen grond, waar de korstmossen meestal groeien, te gronde gaan en is dus voor zijn voedselbereiding aangewezen op de hulp van het wier. Dit laatste zou echter zonder de beschutting der zwamdraden, de z.g. hyphen, te veel te lijden hebben van zon, licht en droogte, hoewel het zich in heel gunstige omstandigheden nog wel zou kunnen redden. Daar de schimmel schijnbaar dus het meest bij deze levensgemeenschap, symbiose, is gebaat, noemt men het samenleven van wier en zwam in den vorm van het korstmos wel slavernij of helotisme. De schimmel neemt uit de onderlaag, die soms bestaat uit een steenachtigen bodem, het water en de voedingszouten op en het wier maakt met behulp van zijn bladgroen het organisch voedsel. Het is natuurlijk van belang, dat bij de voortplanting de beide in symbiose levende organismen elkaar niet verlaten, want indien het wier en de schimmel afzonderlijke sporen zouden vormen, zou het natuurlijk een toeval zijn wanneer deze elkaar

bij de ontkieming direct vonden. Op tweeërlei wijze nu plant een korstmos zich voort. Ten eerste op vegetatieve wijze, d.w.z. zonder de vorming van

sporen. Kleine eencellige wiertjes gaan dan een kleine kolonie vormen, die op het mos als een stipje is te zien, zwamdraden omspinnen het en als het rijp is, barst de wand en de wind blaast ze naar andere plaatsen, waar wier en zwam zich verder ontwikkelen tot een nieuw korstmos. Maar er worden ook sporen gevormd. De korstmoszwam plant zich dan op precies dezelfde wijze voort als de vrijlevende dit doen. Op bepaalde tijden gaan zich de z.g. vruchtlichamen vormen, iedereen welbekend als de roode knopjes in de grijsgroene trechtertjes van het bekermos. Deze bevatten de sporen. In vele gevallen bevinden

zich tusschen deze sporen ook de kleine groene wiercellen en wanneer zulk een sporezakje of taschje rijp is en de zwamsporen de wijde wereld ingezonden worden, nemen zij een wiertje mee. Het komt natuurlijk ook wel voor, dat zulk een spore geheel alleen ergens terecht komt; is er dan geen wier in de buurt, waar hij zijn hyphen omheen kan spinnen, dan gaat

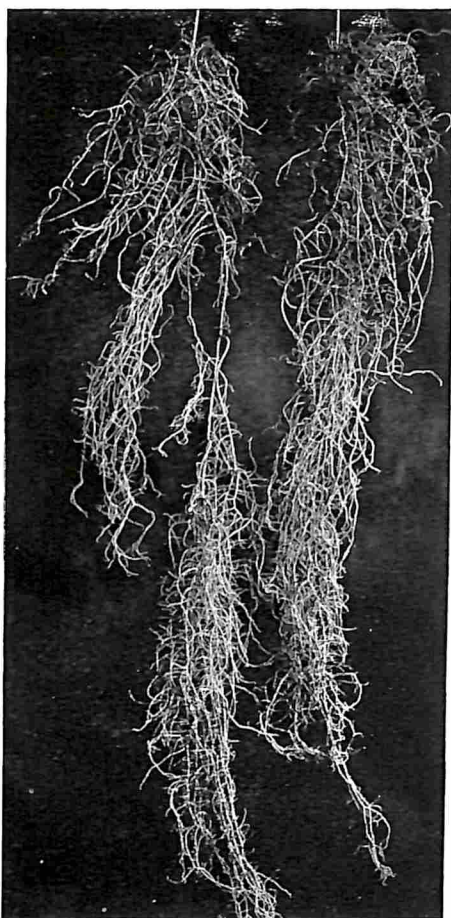
de kiem te gronde. Tengevolge van hun geringe bodemeischen zijn de korstmossen over de geheele aarde verspreid, tot in de poolstreken en op de bergen ver boven de grenzen van het andere plantenleven. Zij verrichten daar pionierswerk, omdat zij

de verweering van de harde gesteenten door chemische afscheidingen bespoedigen en den bodem dus geschikter maken voor hogere planten. Na de verwoesting van Krakatau in 1883 waren dan ook de eerste levende wezens, die zich op de afgekoelde lava weer konden ontwikkelen, de korstmossen. Nuttig zijn ze ook in de Noordelijke landen, waar zij op de uitgestrekte toendra's het eenige voedsel opleveren voor de rendieren. Zeer schadelijk kunnen echter de boomkorstmossen zijn, die het geheele stamoppervlak bedekken. Vooral het baardmos, *Usnea barbata*, dat in bergwouden tamelijk algemeen op dennen en larix voorkomt, is op den duur een groot gevaar voor het leven der boomen. In lange slieren hangen de baarden van de zijtakken, sprookjesachtig mooi, maar het sprookje eindigt in den regel met het afsterven der takken, hetgeen natuurlijk beteekent, dat ook het mos op den duur niet verder kan leven. Tusschen de baarden zijn dikwijls heel mooi de zwamvruchtjes te zien. Prach-

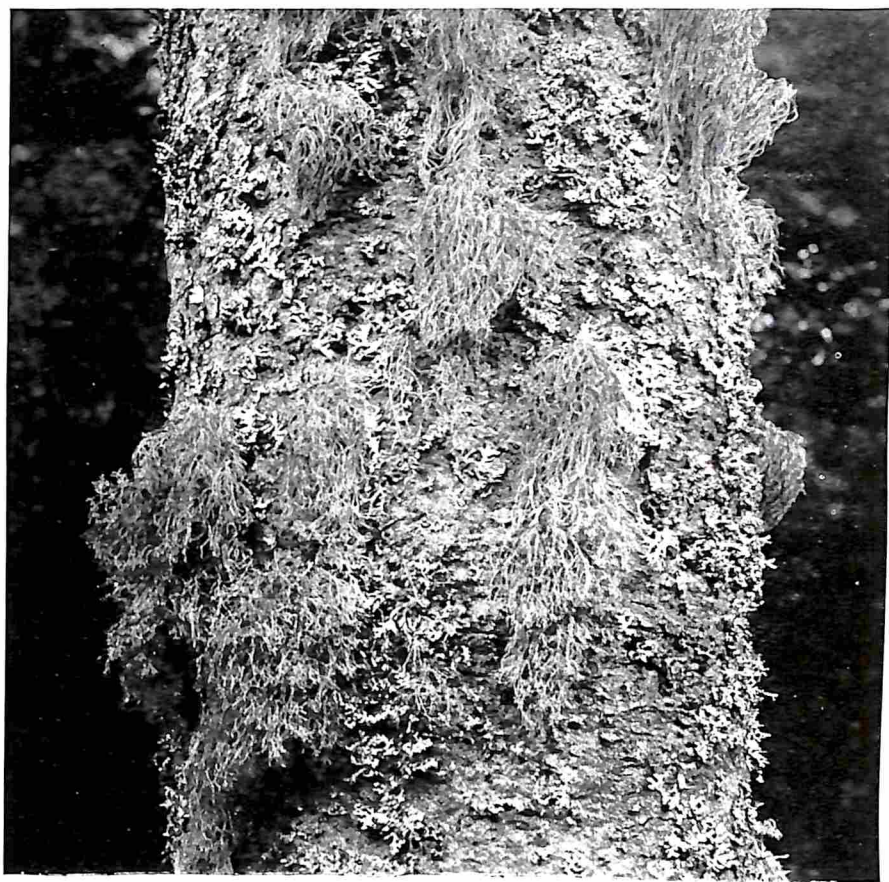
tige vruchtjes heeft ook het bekende bekerkorstmos van de hei, waar zij als lakroode druppels op den rand van den beker zitten. In den regel

groeit een korstmos heel langzaam en duurt het jaren eer het tot vruchtvorming overgaat. Ook hebben de meeste een zekere behoefte aan zuivere lucht, want het schijnt, dat het bekende goudgele steenkorstmos, dat dikwijls in ronde, gekartelde schijven steenen en muren bedekt, midden in een groote stad niet voorkomt en ook niet in een buurt waar de lucht door fabrieken verontreinigd wordt. Daarentegen zullen wij overal aan den buitenkant van de steden op boomen en muren korstmossen aantreffen. Zoo spelen dus deze korstmossen, die „nergens bijhooren“, nog wel een rol in de natuur. Soms

is het een schadelijke, maar op andere plaatsen is hun aandeel in den opbouw van het landschap onontbeerlijk.

TWEE BAARDEN VAN HET
BAARDMOS

BAARDMOS OP EEN BOOMSTAM